

FI lausuntopyyntö VaVa syksy 2017

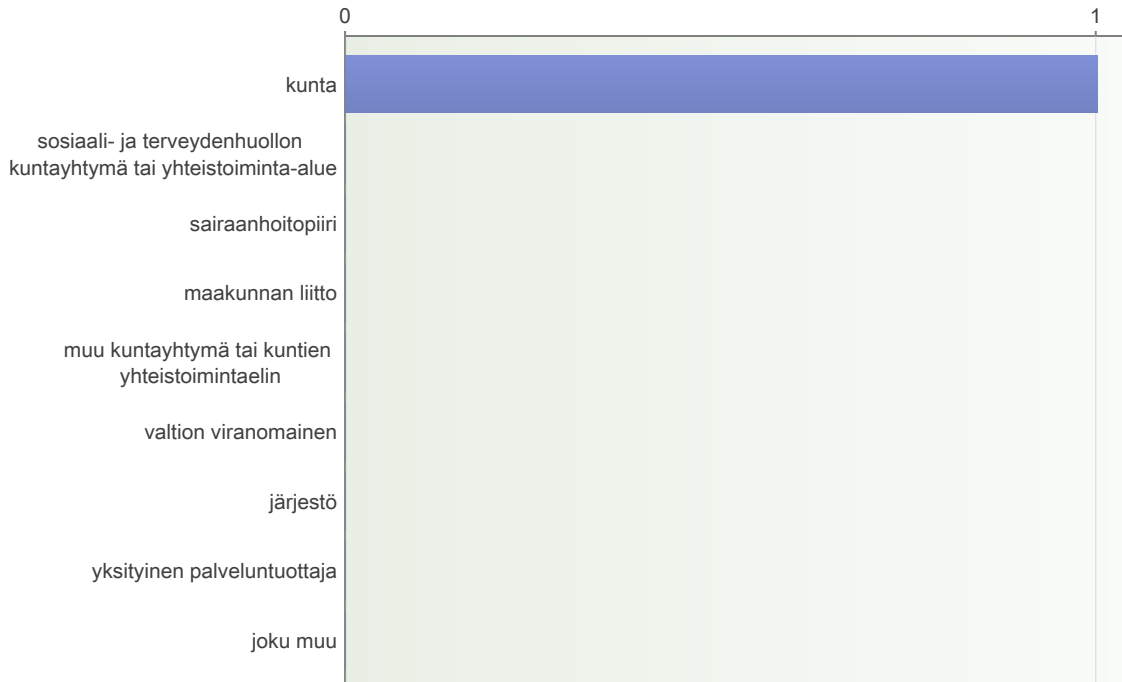
1. TAUSTATIEDOT

Vastaajien määrä: 1

Vastaajatahon virallinen nimi	Vastauksen kirjanneen henkilön nimi	Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot, sähköposti ja puhelinnumero	Lausunnon käsittelypäivämäärä toimitilimessä	Toimielimen nimi
Äänekosken kaupunki	Tuula Ruuska	perusturvajohtaja Saara Kuusela, saara.kuusela@aanekosk i.fi, 040 579 4573	4.12.2017	Äänekosken kaupunginhallitus

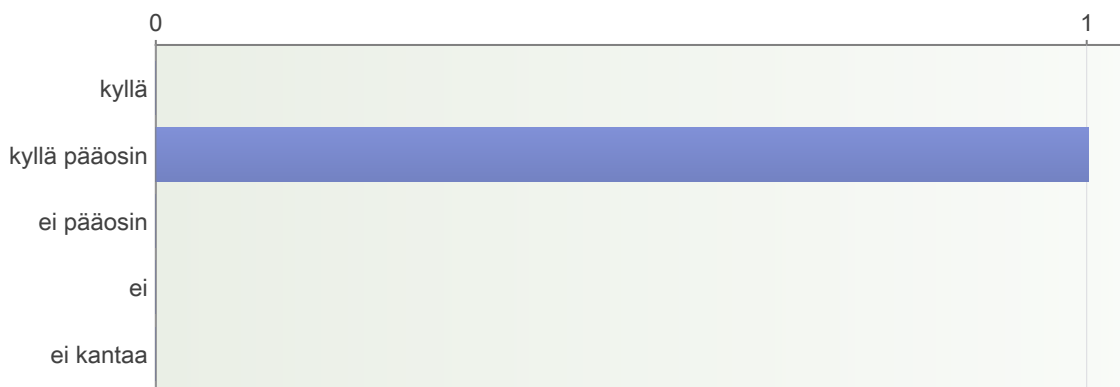
2. Onko vastaaja

Vastaajien määrä: 1

3. 1. Voidaanko ehdotetulla valinnanvapauslailla osaltaan kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta?

Vastaajien määrä: 1

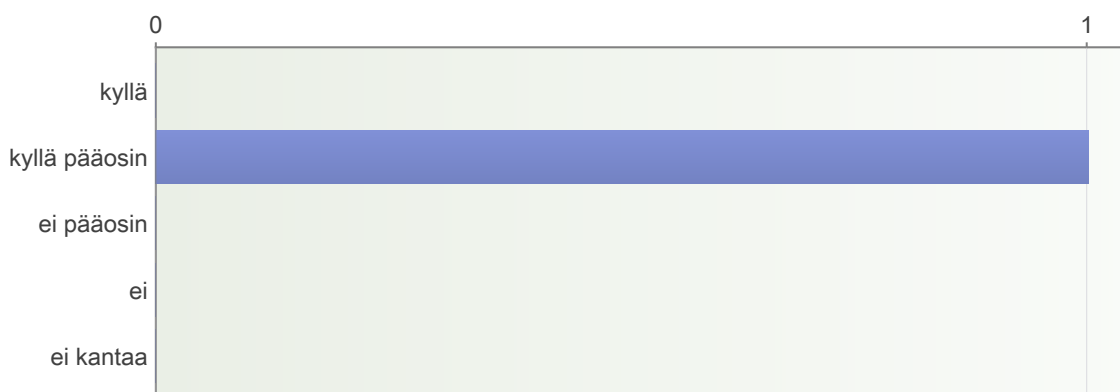
4. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Valinnanvapaus voi nopeuttaa palvelujen piiriin pääsyä, kun toimijoita tulee lisää. Nopealla hoitoon pääsyllä voidaan ehkäistä vakavimmat seuraukset, mikä on hyvä asia niin inhimillisestä kuin taloudellisesta näkökulmasta. Osa asiakkaista hyötyy laajenevasta valinnanvapaudesta ja kykenevät sitä hyödyntämään, mutta huolena on, että terveys- ja hyvinvointierojen kannalta kriittisimmän asiakasryhmän asema voi jopa heikentyä. Pääosin valinnanvapauslakiesityksessä pyritään parantamaan palvelujen yhdenvertaista saatavuutta koko maassa, mikä voi olla mahdoton sellaisenaan toteuttaa, johtuen alueiden moninaisuudesta. Riskinä on, että pienen väestöpohjan kunnissa ei synny sote-markkinoita, jolloin ei synny valinnanmahdollisuuttakaan.

5. 2. Edistääkö valinnanvapauslakiluonnos tarkoituksenmukaisella tavalla asiakkaan vaikutusmahdollisuuksia omiin palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

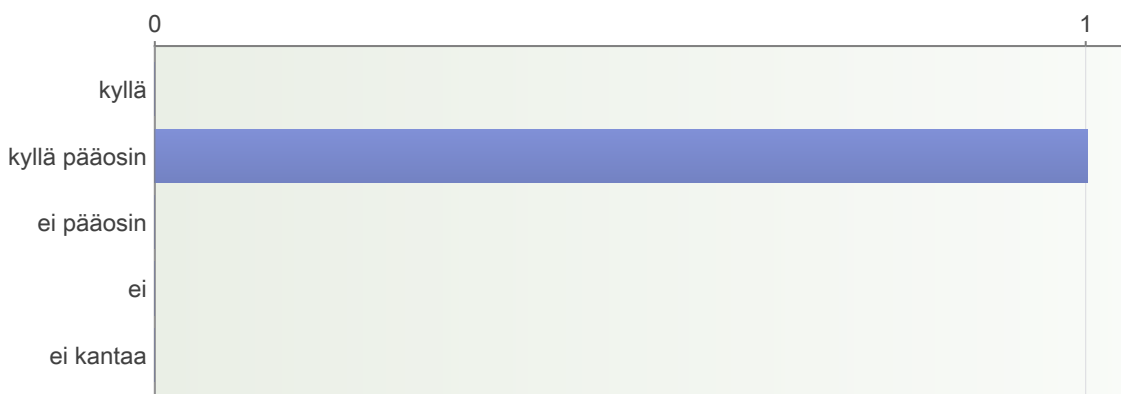
6. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Sosiaali- ja terveystalvelujen tuotannon rakenne on esitettyssä luonnoksessa hyvin monitahoinen ja sisällöltään sote-keskuksessa erilainen kuin ennen, jolloin asiakkaalle syntyy etenkin mallin käyttöönoton alussa epätietoisuutta ja epätarkoituksenmukaisuutta siitä, mihin mennä ja mitä valita. Maakunnan, sote-keskuksen ja palveluyksikön ja jopa palvelua tarjoavan henkilön valinta on sinänsä hyvä asia.

7. 3. Antaako lakiluonnos asiakkaalle riittävät mahdollisuudet hakeutua asiakkaan omaan tilanteeseen sopivaan palveluun?

Vastaajien määrä: 1

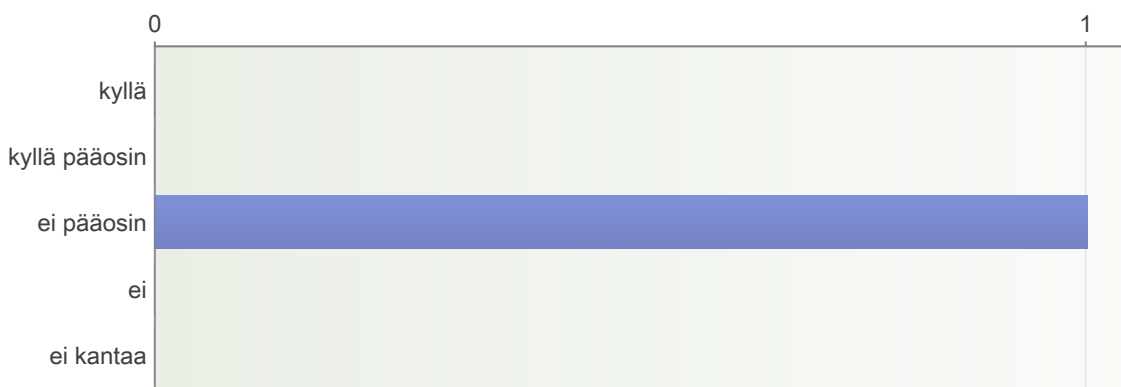
8. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Kyllä pääosin, mutta tietoa palvelujen sisällöistä tulee olla kuntalaisen saatavilla. Asiakkaan palvelutarpeen arviointiin ja ohjaukseen tulee olla riittävät resurssit.

9. 4. Jos asiakkaalla on laaja-alaisia palveluntarpeita, toteutuuko lakiluonnoksen perusteella asiakkaan mahdollisuus saada tarpeen mukaisella tavalla yhteen sovitettuja palveluja?

Vastaajien määrä: 1

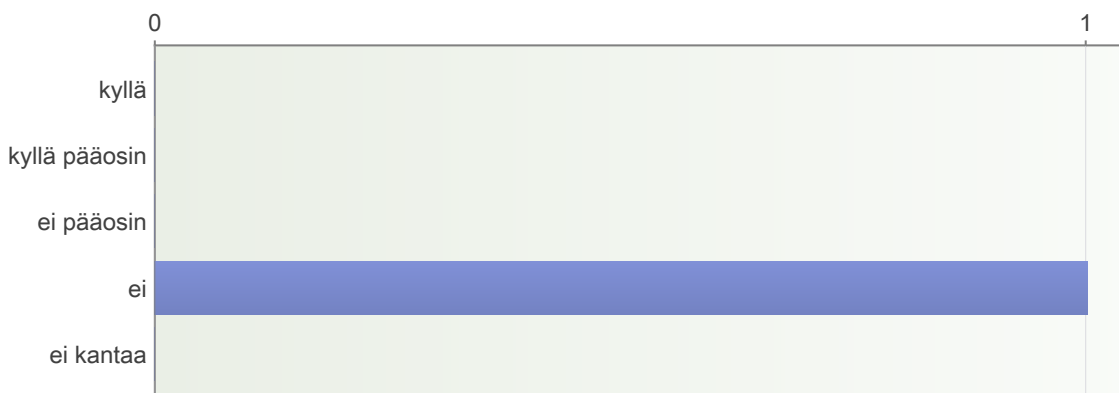
10. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Esitykseen sisältyy epävarmuustekijöitä asiakkaan mahdollisuuteen saada tarpeen mukaisella tavalla yhteen sovitettuja palveluja. Useista toimijoista koostuva palvelutyö on sirpaleista ja yhteensovittaminen voi jäädä puutteelliseksi, jolloin asiakkaan palvelukokonaisuus ei toteudu suunnitelman mukaisesti. Asiakkaan oma aktiivisuus tulee korostumaan.

11. 5. Turvaako lakiluonnos palvelujen horisontaalisen ja vertikaalisen integraation?

Vastaajien määrä: 1

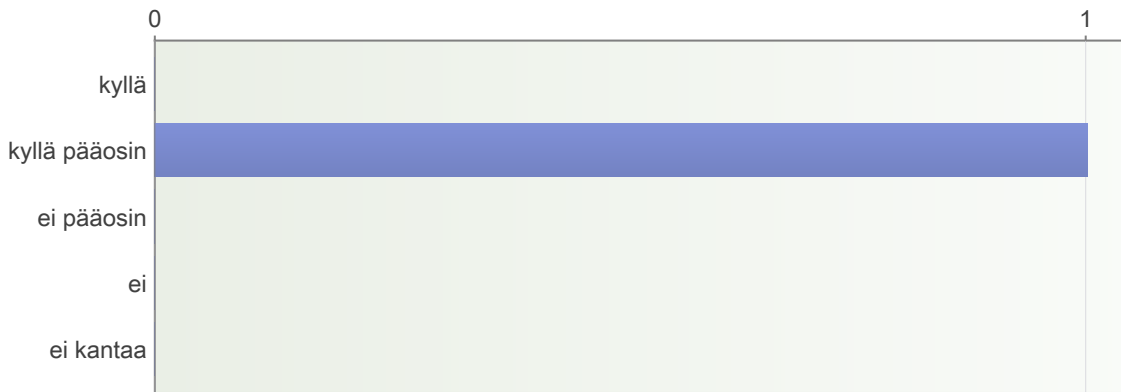
12. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Palvelujen sirpaloituminen, tiedonkulun vaarantuminen johtuen asiakastietojärjestelmien toimimattomuudesta ovat esteenä integraation toteutumiselle. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen ja sen rajapinta kuntaan on lakiehdotuksessa epämääräisesti ilmaistu. Osoptimointia saattaa tapahtua palvelujen eri vaiheissa.

13. 6. Antaako esitys maakunnille riittävät edellytykset järjestämisvastuun toteuttamiseen?

Vastaajien määrä: 1

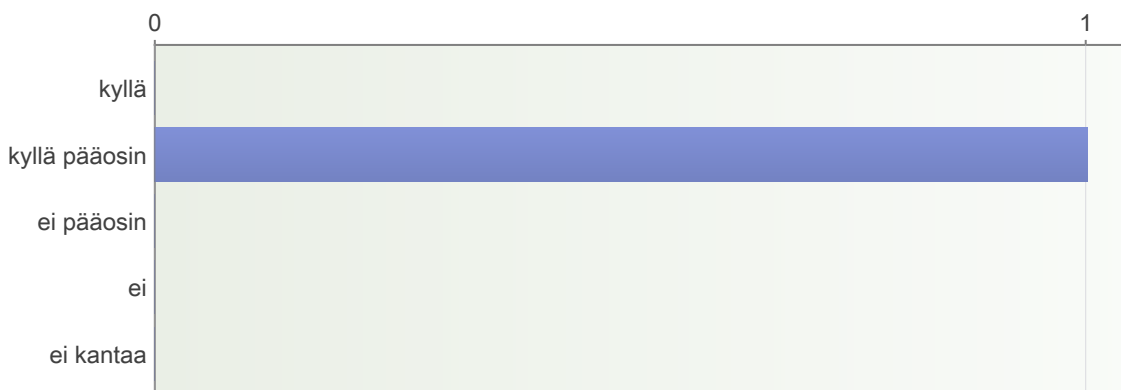
14. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Maakunta määrittelee kriteerit. Järjestäjäorganisaation tulee olla erittäin hyvin johdettu, resursoitu ja monipuolisella ammatillisella osaamisella rakennettu, jotta se kykenee nopealla aikataululla sekä perustamaan ja varustamaan yhtiöt toiminta- ja kilpailukykyisiksi, että rakentamaan toimivat seuranta- ja ohjausjärjestelmät, joilla monipolvista valintaa, asiakkaan saamaa palvelua ja palvelutuotantoa ohjataan ja seurataan. Ohjausmekanismit tarvitaan sekä tuotannon toteutumisen ja laadun valvontaa, että asiakasvirtoja ja asiakkaan palvelu- ja hoitoketjujen seuranta varten.

15. 7. Edistääkö lakiluonnos toimintatapojen muutosta ja uusien palveluinnovaatioiden käyttöönottoa?

Vastaajien määrä: 1

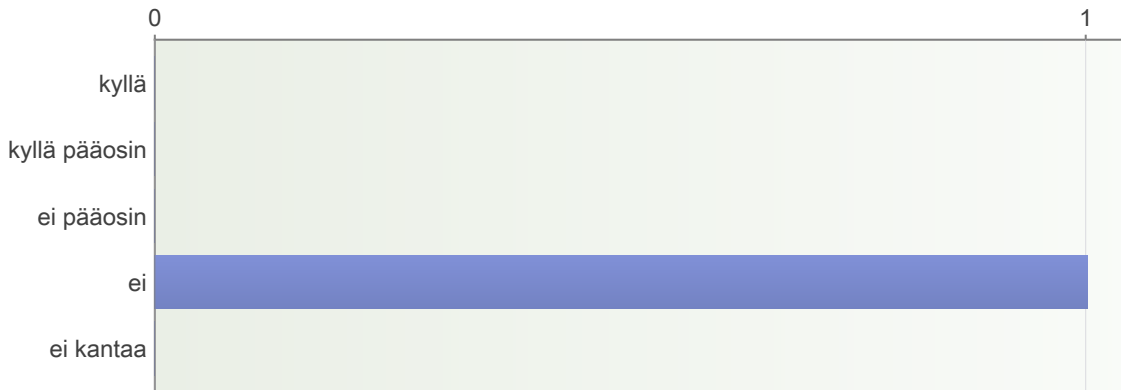
16. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Usean, eri puolilta tulevien toimijoiden mallissa kirittäminen lisääntyy ja sen myötä toimintatavat muuttuvat, kun toisilta oppiminen lisääntyy. Tällöin palveluinnovaatioita voi syntyä, mikä voi tarkoittaa prosessien toimivuutta ja toimintamalleja, jotka parantavat kustannustehokkuutta.

17. 8. Antaako valinnanvapauslakiluonnos yhdessä muun maakunta- ja sote-uudistuksen kanssa riittävät edellytykset saavuttaa 3 miljardin euron kustannusten kasvun hillinnän tavoite?

Vastaajien määrä: 1

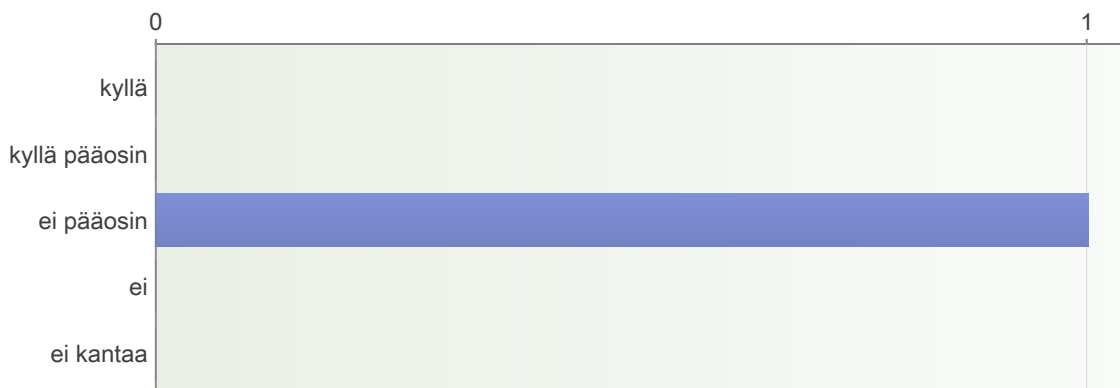
18. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Lakiluonnoksesta ei käy konkreettisesti ilmi, että mistä tuo 3 miljardin säästö saadaan. Yhden budjetin ja maakuntakohtaisen palvelu- ja resurssiohjauksen avulla on mahdollisuus saavuttaa se tavoite, että asiakas on oikeassa paikassa oikeaan aikaan ja oikealla kustannustasolla. Monituottajamalli saattaa tuottaa innovaatioita ja toimivia prosesseja ja toimintamalleja, jotka parantavat kustannustehokkuutta. Riskinä kustannusten kannalta on se, että valinnanvapausjärjestelmän ja hoitopolkujen ja kustannuskertymän hallittavuus on erittäin haastava tehtävä. Sen onnistuminen edellyttää toimivia ja yhteen sovitettuja tietojärjestelmiä ja vahvaa liiketalous- ja johtamisosaamista. Järjestäjäorganisaation rooli tulee olemaan keskeinen, ja sen edellyttämä ohjaustehtävä sitoo runsaasti resursseja, mikä osaltaan myös lisää kustannuksia. Mahdollista kustannusten kasvun hillintää suunnitellulla aikataululla ei edistä esimerkiksi valinnanvapauden toimenpanon porrastaminen. Muutoksen alkuvaiheessa kustannukset hyvin todennäköisesti nousevat, mikä tarkoittaa maakuntien riittävän rahoituksen huomioimista.

19. 9. Sosiaali- ja terveydenhuollon valinnanvapauslakiluonnoksen 3 luvussa säädettäisiin asiakkaan suoran valinnan sosiaali- ja terveyspalveluista. 9a. Turvaavatko maakunnan liikelaitoksen suoran valinnan palvelujen tuotantoa koskevat säännökset (mm. 16 §) palvelujen yhdenvertaisen saatavuuden kaikissa olosuhteissa?

Vastaajien määrä: 1

20. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Talouden hallinnan näkökulmasta maakunnalla voi olla haastava tehtävä, kun sillä on vastuu sotepalvelujen tuottamisesta pitkien etäisyyksien ja vähäisen väestöpohjan reuna-alueilla, mikäli markkinat eivät vie sinne palveluja.

21. 9b. Onko lakiluonnoksen 18 §:ssä säädetty sote-keskuksen lakisääteinen palveluvalikoima sisällöltään ja laajuudeltaan tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

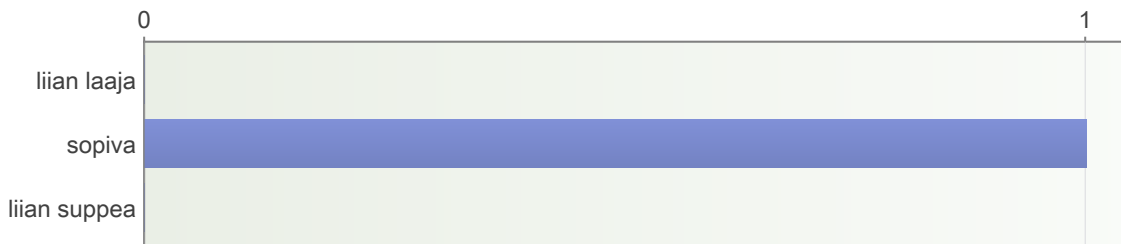
22. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Sosiaalipalvelujen laajentamista tulisi harkita vielä niihin palveluihin, joihin ei liity viranomaispäätöksiä esim. ennaltaehkäisevä ja varhaisen vaiheen tuki ja päihde- ja mielenterveyspalvelut.

23. 9c. Onko lakiluonnoksen 18 §:ssä säädetty suunhoidon yksikköjen lakisääteinen palveluvalikoima sisällöltään ja laajuudeltaan tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

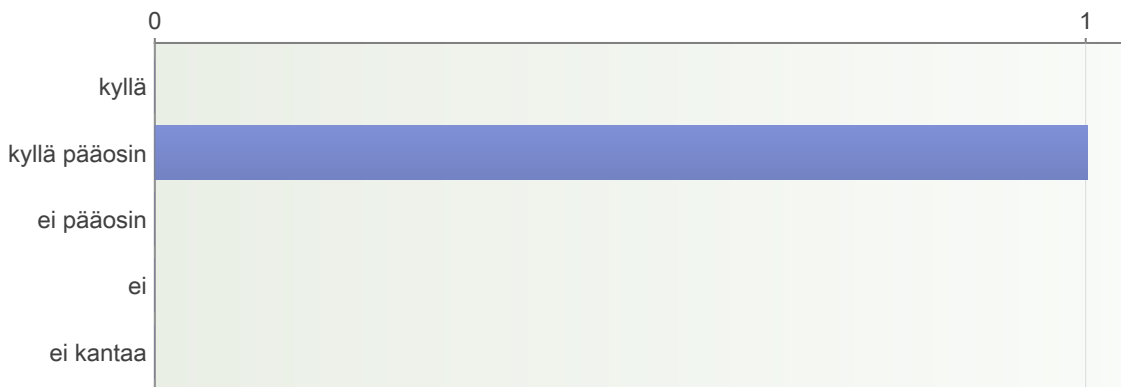
24. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Mikäli suun terveydenhuollon palvelut valitaan irrallaan muista terveydenhuollon palveluista yhteensovittamisesta (asiakassuunnitelma) tulee huolehtia integraation asiakkaalle tuoman hyödyn ja kustannustehokkuuden vuoksi.

25. 9d. Onko lakiluonnoksen 18 § sote-keskuksen suoran valinnan palveluista riittävän selkeä siltä osin, mitkä palvelut kuuluvat suoran valinnan palvelujen piiriin ja mitkä kuuluvat maakunnan liikelaitoksen tuottamiin muihin kuin suoran valinnan palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

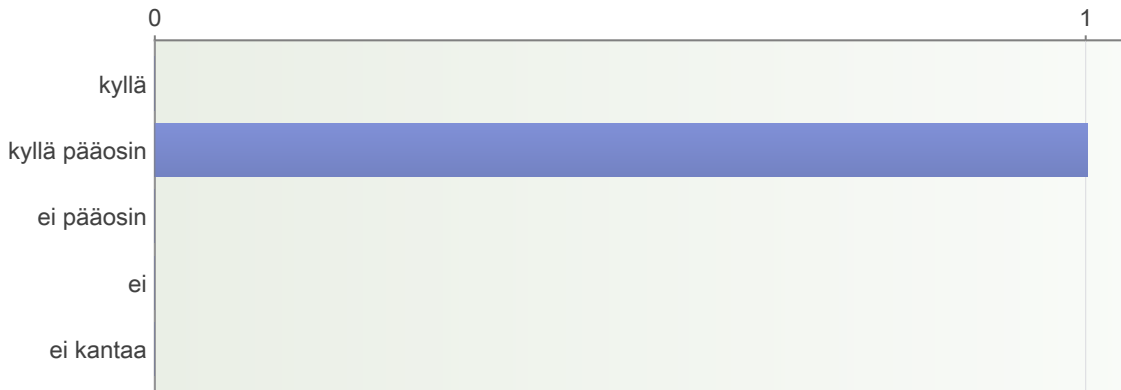

26. Jos ei, niin miten olisi tarkoituksenmukaista määritellä ne perusteet, joilla määritellään tarkemmin sote-keskuksissa tuotettavat palvelut?

Ei vastauksia.

27. 9e. Onko lakiluonnoksen 18 § suunhoidon suoran valinnan palveluista riittävän selkeä siltä osin, mitkä palvelut kuuluvat suoran valinnan palvelujen piiriin ja mitkä kuuluvat maakunnan liikelaitoksen tuottamiin muihin kuin suoran valinnan palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

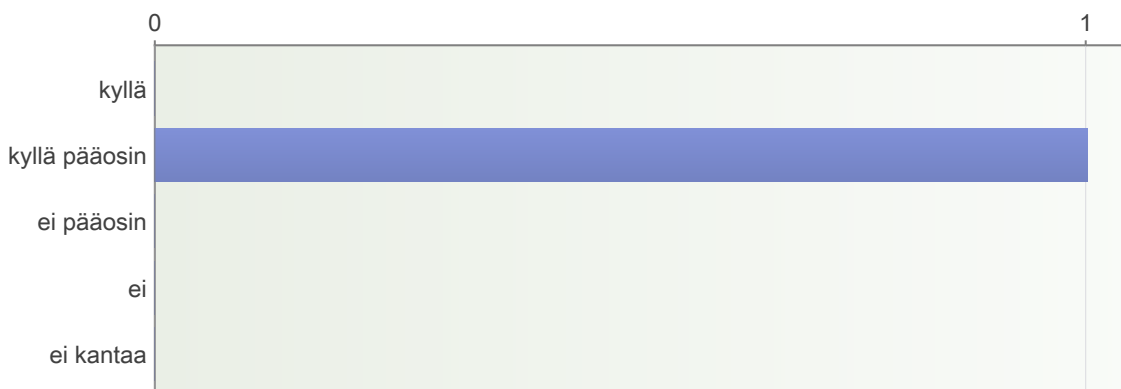

28. Jos ei, niin miten olisi tarkoituksenmukaista määritellä ne perusteet, joilla määritellään tarkemmin suunhoidon yksiköissä tuotettavat palvelut?

Ei vastauksia.

29. 9f. Ovatko säännökset (mm. 18 § ja 37 §) sosiaalihuollon osalta tarkoituksenmukaisia ja riittäviä?

Vastaajien määrä: 1

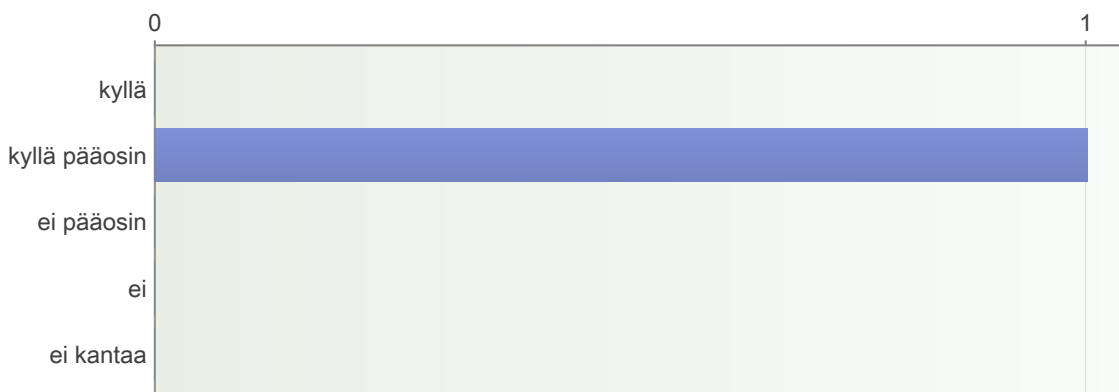
30. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Haasteeksi voi tulla resurssiohjaus sote-keskusverkostossa. Asiakaskunnan ja paikallisten haasteiden tunteminen nousee keskiöön.

31. 10. Lakiluonnoksen 4 luvussa säädettäisiin asiakkaan mahdollisuuksista valita maakunnan liikelaitos. 10a. Antaako lakiluonnoksen 21 § asiakkaalle tarkoituksenmukaiset mahdollisuudet valita liikelaitos?

Vastaajien määrä: 1

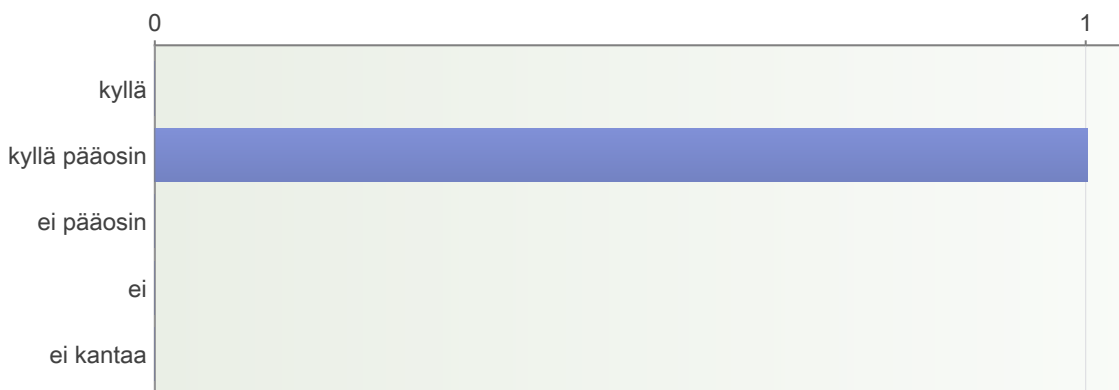

32. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

33. 10b. Entä antaako lakiluonnoksen 22 ja 23 § asiakkaalle tarkoituksenmukaiset mahdollisuudet valita liikelaitoksen palveluyksikkö/yksiköt?

Vastaajien määrä: 1

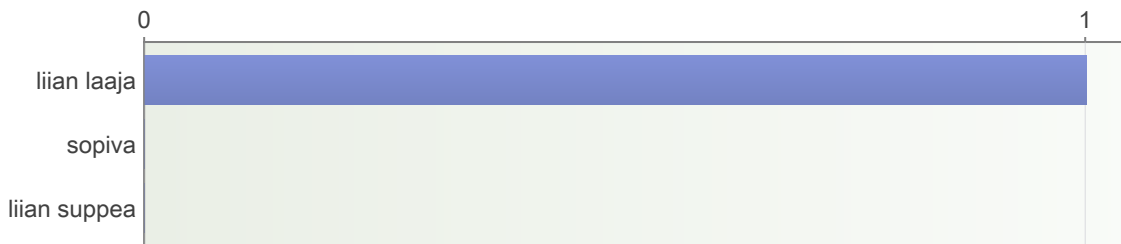

34. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

35. 11. Lakiluonnoksen 5 luvussa säädettäisiin asiakassetelin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. 11a. Onko lakiluonnoksen 24 §:ssä säädetty asiakasseteli sisällöltään ja laajuudeltaan tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

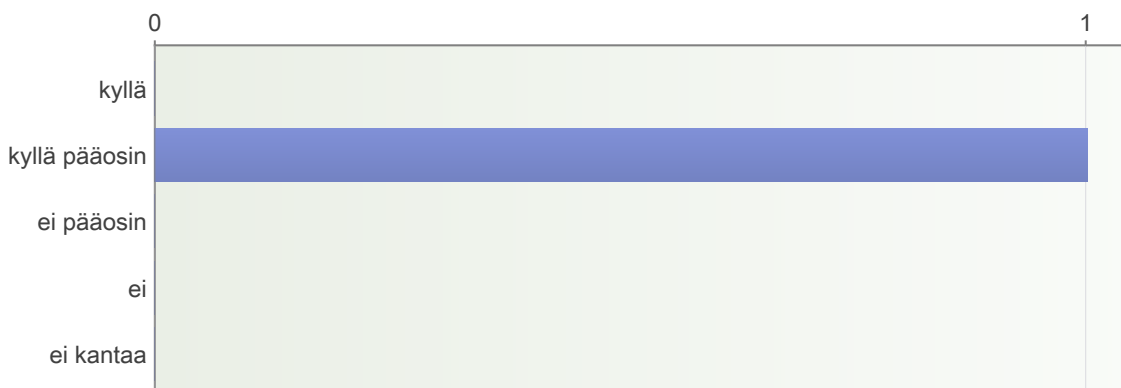
36. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Karkean arvion mukaan esitetään, että asiakassetelin kautta avautuvien palvelujen tuotannon koko olisi noin 2,0 miljardia euroa. Tätä voi pitää liian isona määränä. Riskinä on, että asiakassetelin laaja käyttö heikentää maakunnan oman tuotannon toimintaa ja vaikuttaa esimerkiksi tuotannontekijöiden tehokkaaseen käyttöön tai heikentää mahdollisista keskittämisen eduista saatavia hyötyjä. Toisaalta lakiesitys antaa mahdollisuuden pidättäytyä seteleiden käytöstä mm. toiminnan kustannustehokkuuden vaarantuessa ja tämä pienentää edellä kuvattua riskiä.
Huoli herää siitä, että mikäli asiakasseteleiden laajaan käyttöön on lähdetty, saattaa perääntyminen siitä olla käytännössä hankalaa.

37. 11b. Onko maakunnan liikelaitoksella 24 §:n 2 ja 3 momentissa säädettyjen rajausten perusteella edellytykset turvata riittävät palvelut kustannustehokkaalla tavalla?

Vastaajien määrä: 1

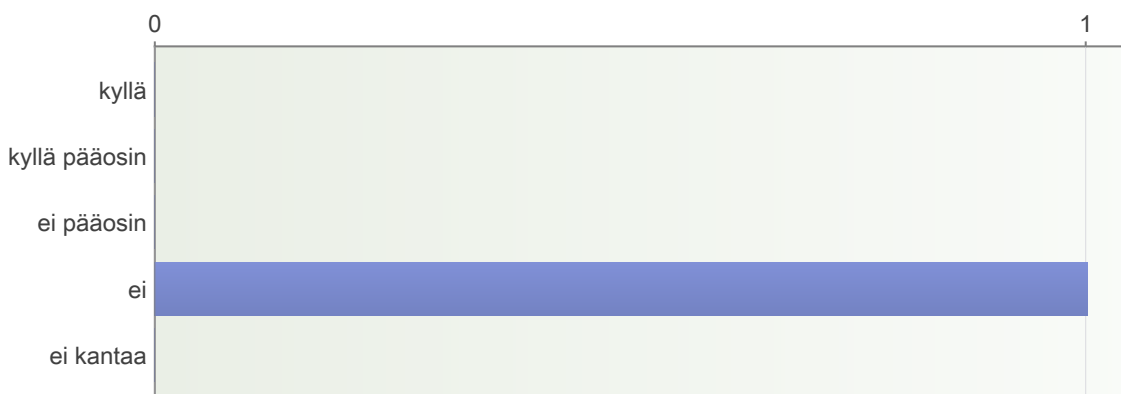
38. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Lakiesityksen kohta jää tulkinnanvaraiseksi - velvollisuus vai rajaus? Tarvitaan selkeämpää ja tarkempaa ohjausta.

39. 11c. Onko lakiluonnoksen 24 §:n sääntely riittävä erikoissairaanhoidon valtakunnallisen ja alueellisen palvelujärjestelmän turvaamisen näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

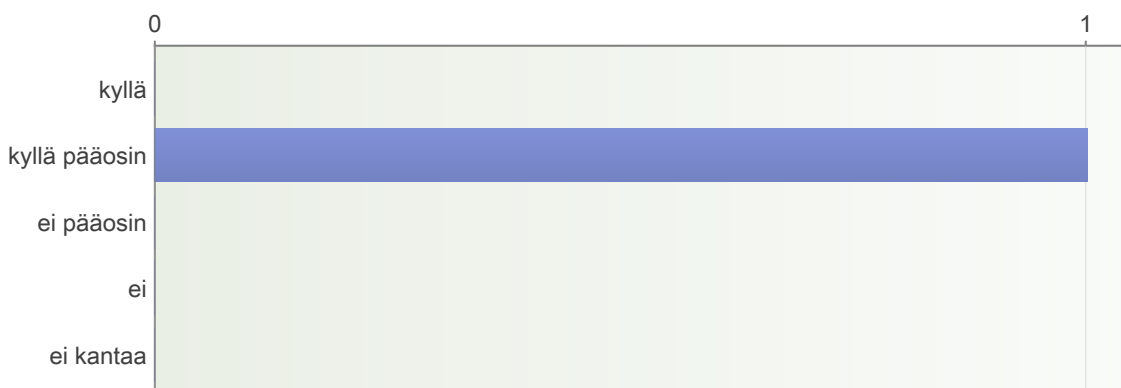
40. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Palvelut lähtevät tältä osin pirstaloitumaan usealle palvelutuottajalle, mutta viimeinen vastuu on liikelaitoksella, jolloin resurssit ovat hajaantuneet, mikä johtaa kokonaisvastuunkannon vaikeutumiseen.

41. 11d. Ovatko asiakasseteliä koskevat säännökset asiakkaan aseman ja oikeuksien näkökulmasta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

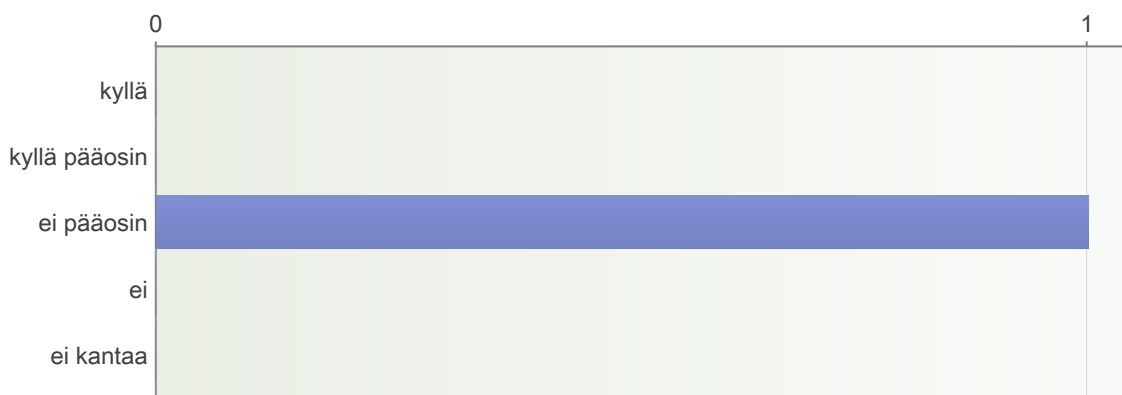
42. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Tarvitaan relevanttia ja helposti saatavaa ja ymmärrettävää tietoa päätösten perustaksi. Hyvää asiakkaan aseman ja oikeuksien näkökulmasta on mahdollisuus asiakassetelistä kieltäytymiseen ja palvelun saamiseen maakunnan liikelaitokselta.

43. 11e. Turvaako asiakassetelijärjestelmä maakunnalle riittävät ohjaus- ja vaikutusmahdollisuudet järjestämisvastuun toteuttamisen näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

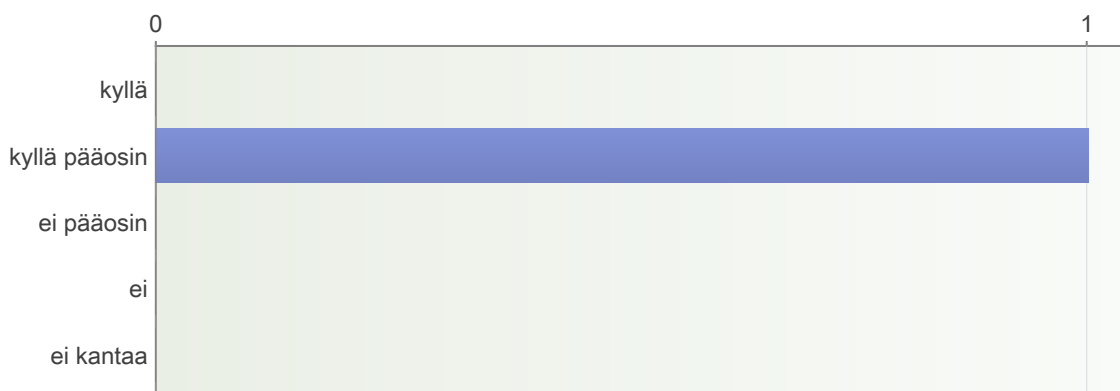
44. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Maakunta määrittelee asiakassetelin hinnan ja palvelukokonaisuuden, joten toiminta tapahtuu maakunnan ohjauksessa. Seurannan ja valvonnan näkökulmasta arvioituna ohjausvallan toteutuminen käytännössä on haasteellisempaa. Erityisen haastavaa valvonta on tilanteissa, joissa palvelukokonaisuus sisältää useita palveluja eri tuottajilta tai tuottajien yhteenliittymiltä tai esim. monialaista kuntoutustarvetta, tai kun palveluntuottaja käyttää paljon alihankintaa. Tämä saattaa konkretisoitua esim. sopimuksiin sisältyvien vastuusuhteiden selvittelynä laatupoikkeamatilanteissa.

45. 12. Lakiluonnoksen 6 luvussa säädettäisiin henkilökohtaisen budjetin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. Mahdollistavatko säännökset asiakkaalle riittävät mahdollisuudet vaikuttaa tarvitsemiensa palvelujen toteutukseen?

Vastaajien määrä: 1

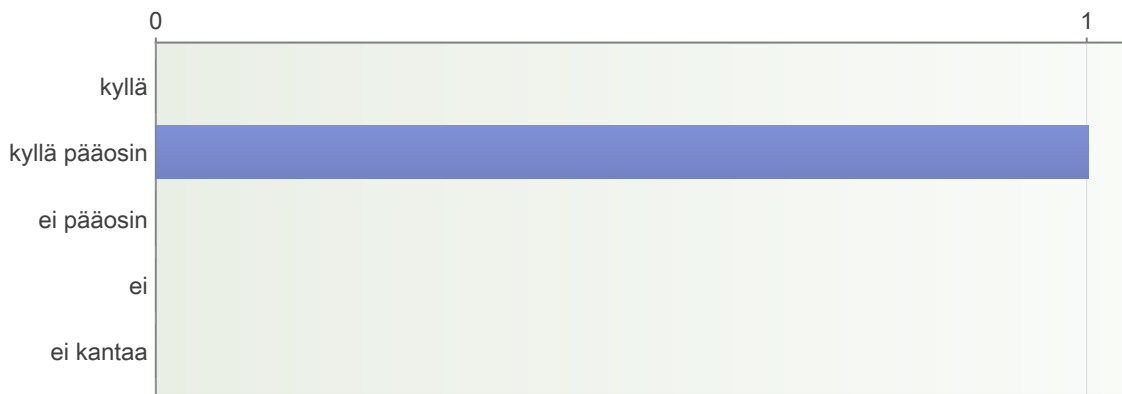
46. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Henkilökohtainen budjetti on erityisen vahva asiakkaan omaa vastuuta ja valinnanmahdollisuutta turvaava palvelujen järjestämismuoto. Parhaimmillaan se parantaa asiakkaan sitoutumista ja vastuuta omasta hoidosta ja palvelusta. Henkilökohtaista budjettia voidaan käyttää sosiaali- ja terveyspalvelujen tuottamisessa niille henkilöille, joilla on jatkuvaa ja laaja-alaista avun tai tuen tai hoidon ja huolenpidon tarvetta ja jotka pystyvät joko itse tai tuettuna suunnittelemaan ja hankkimaan omat palvelunsa. Henkilökohtaisen budjetin käyttämisen tulee olla asiakkaan edun mukaista. Palveluntuottaja kriteerit ovat samat sekä henkilökohtaisen budjetin että asiakassetelin osalta. Henkilökohtaisen budjetin palvelujen tuottamisen osalta olisi syytä kuitenkin turvata järjestöjen ja pienten toimijoiden mahdollisuudet palvelujen tuottamiseen. Yksittäisten palvelujen hankkiminen yksittäisiltä toimijoilta tulee turvata henkilökohtaisessa budjetissa.

47. 13. Lakiluonnoksen 7 luvussa säädettäisiin asiakkaan neuvonnasta ja ohjauksesta sekä palvelutarpeen arvioinnista. Lisäksi lakiluonnoksen 5 §:ssä säädettäisiin asiakkaalle tehtävästä yhdestä asiakassuunnitelmasta. Turvaavatko säännökset riittävän hyvin asiakkaan oikeudet sekä palvelujen toteuttamisen asiakkaan tarpeita vastaavasti?

Vastaajien määrä: 1

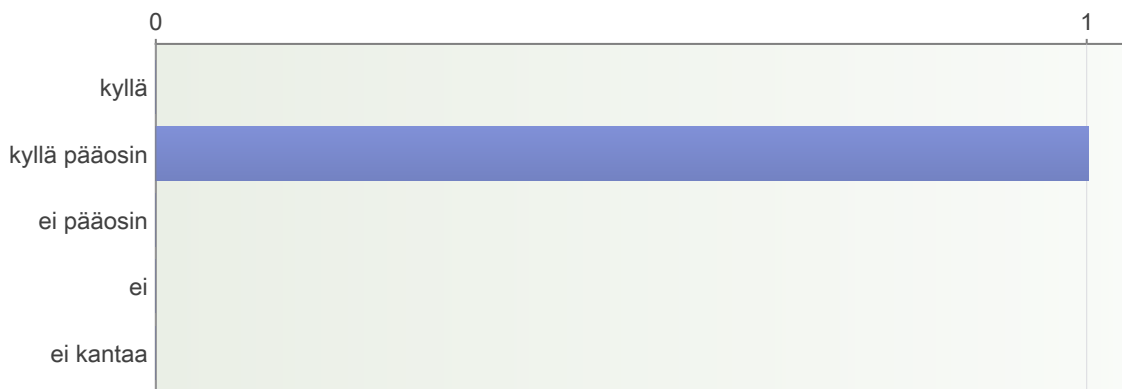
48. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Yksi asiakassuunnitelma on oleellinen väline asiakaslähtöisyydessä ja toiminnallisen yhteensovittamisen toteuttamisessa. Eri toimijoiden yhteneväiset linjat esim. kirjaamisessa ja tiedonkulussa ovat haasteellisia. Edelleen ohjausyksiköiden riittävät resurssit, osaaminen ja olosuhdetuntemus tulee turvata.

49. 14. Lakiluonnoksen 8 luvussa säädettäisiin palveluntuottajien hyväksymis- ja sopimusmenettelyistä. 14a. Ovatko säännökset hyväksymismenettelyistä lakiluonnoksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

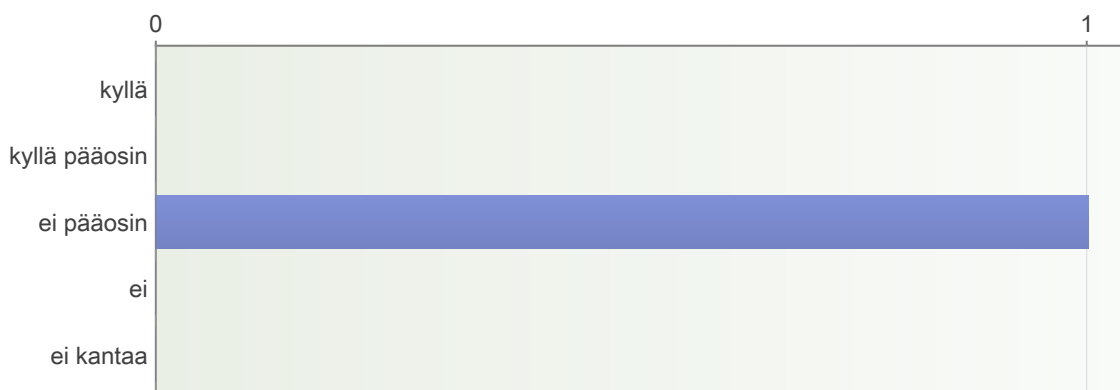
50. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Maakunta voi asettaa hyväksymisen kriteerit, mutta kaikki kriteerit täyttävät palveluntuottajat tulee hyväksyä. Kriteereiden määrittely, hyväksymismenettely ja niiden täyttymisen valvonta ovat vaativa tehtävä järjestämisorganisaatiolle ja niihin tulee varata riittävät resurssit ja osaaminen. Myös muutosten käsittelyä on odotettavissa runsaasti.

51. 14b. Varmistaako hallintopäätöstä ja ehtojen asettamista koskeva sääntely (42 §) riittävät mahdollisuudet maakunnan järjestämisvastuun toteuttamiseen.

Vastaajien määrä: 1

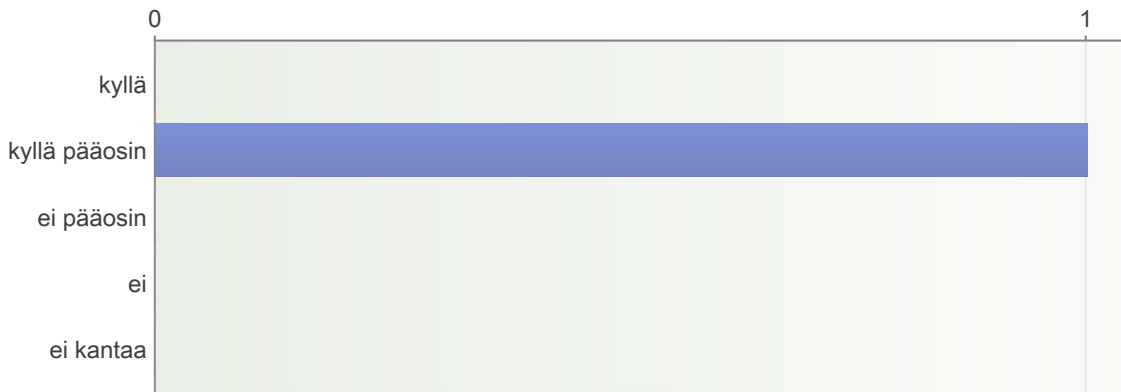
52. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Riittävät mahdollisuudet maakunnan järjestämisvastuun toteuttamiseen täyttyvät pääosin. Maakunta voi kuitenkin päättää, että suoran valinnan palveluntuottajille asetettu ehto koskee vain tietyllä maakunnan alueella toimivia sosiaali- ja terveyskeskuksia tai suunhoidon yksiköitä tai maakunnan määrittelemiä palveluja, jolloin palvelujen laatu, voimavarat ja saatavuus ovat heikommat kuin niillä alueilla, missä ehdon tulee täytyä. Vaarana on terveys- ja hyvinvointierojen kasvaminen, kun palveluketjuja ja palvelujen yhteensovittamista koskevia sekä muita palvelujen tuottamiseen liittyvät ehdot koskevat vain tiettyä maakunnan alueella toimivia sosiaali- ja terveyskeskuksia tai suunhoidon yksiköitä tai maakunnan määrittelemiä palveluja. Lakiluonnoksen kohta ei kohtelee tasapuolisesti palveluntuottajia.

53. 14c. Ovatko säännökset sopimusmenettelyistä lakiluonnoksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

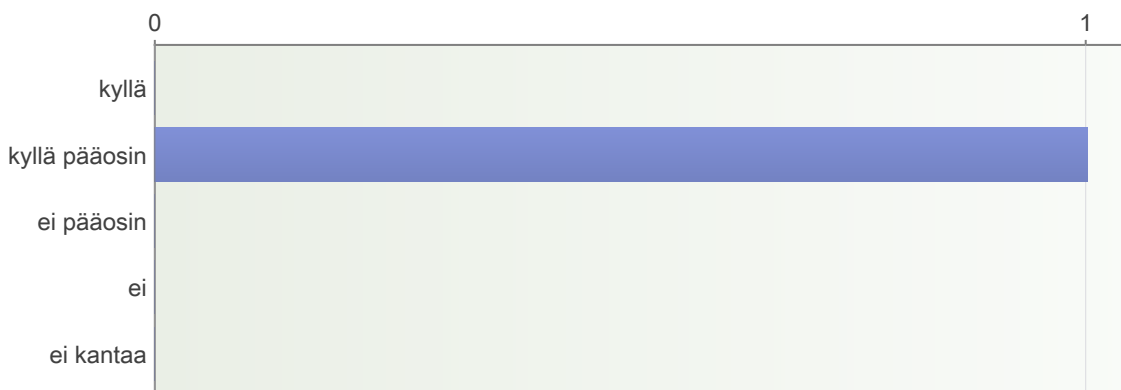
54. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Sopimusmenettelyä koskevat säädökset ovat tarkoituksenmukaisia, mutta niiden valvonta ja seuranta on vaativa tehtävä. Jos sopimus palveluntuottajan laiminlyönnistä johtuen joudutaan irtisanomaan tai purkamaan, maakunnan on huolehdittava siitä, että asiakkaat saavat palvelut keskeytyksettä. Tämä on erityisen kriittinen kohta tilanteissa, joissa yhdellä palveluntuottajalla on määräävä asema tai merkittävä osuus alueen palvelutuotannosta.

55. 15. Lakiluonnoksen 9 luvussa säädettäisiin palvelujen tuottamisesta ja palveluntuottajien velvoitteista. Ovatko säännökset lakiluonnoksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

56. Vapaamuotoiset huomiot.

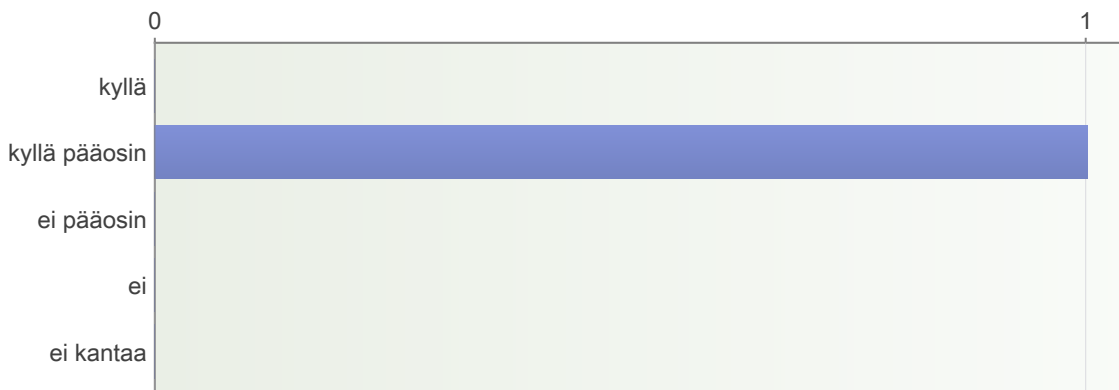
Vastaajien määrä: 1

- Suoran valinnan palvelun tuottajien kanssa tehdyssä sopimuksessa tulee muun muassa määritellä, miten tuottaja toteuttaa mm. maakunnan edellyttämiä palvelukokonaisuuksiin ja palveluketjuihin ja palvelujen yhteensovittamiseen liittyviä ehtoja. Tälle veloitteelle asetettavat vaatimukset ja seurannan välineet ovat toimialalla uutta eikä niistä juurikaan ole kokemusta, joten pelisäännöt, mittarit ja seuranta tähän tehtävään tulee rakentaa. Lisäksi suoran valinnan palvelutuottajalle asetettu vaade yhteistyöstä maakunnan ja kuntien kanssa hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi maakunnan kanssa tehdyn sopimuksen mukaisesti on tärkeä, joskin haasteellinen ja syvää yhteistyötä ja luottamusta vaativa kokonaisuus.

57. 16. Lakiluonnoksen 10 luvussa säädettäisiin palveluntuottajalle suoritettavista korvauksista.

16a. Ottavatko sote-keskuksen kiinteän maksun osuus ja sen määräytymistä koskevat tekijät riittävästi huomioon asiakkaiden erilaiset palvelutarpeet ja niiden aiheuttamat kustannukset?

Vastaajien määrä: 1

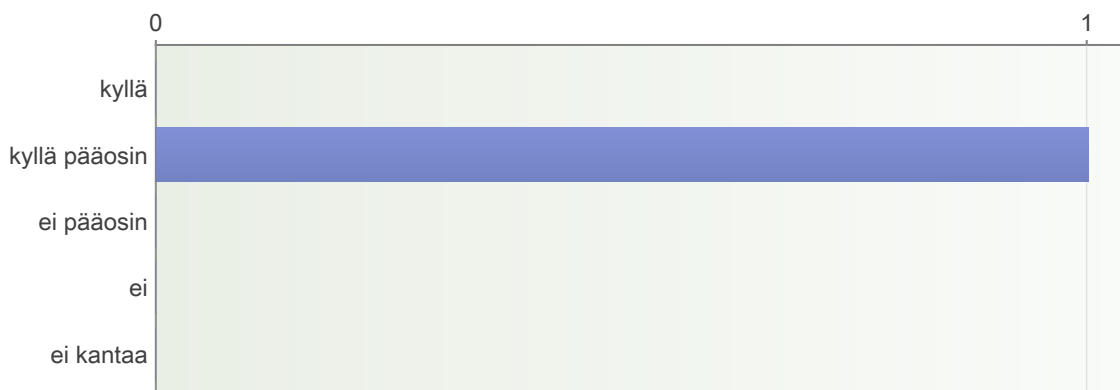
58. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Kiinteä korvaus määräytyy kansallisista tarvetekijöistä. Perusteet sinänsä ovat perusteltuja ja oikean suuntaisia, kun ne huomioivat valtakunnassa vallitsevat suuret erot väestörakenteessa (ikä, sukupuoli, sairastavuus, työssäkäynti ja muut sosioekonomiset tekijät). Kuitenkin liian suuri osa, 2/3, maksun määrästä on kiinteästi sidottu vain näihin muutamaan indikaattoriin. Maakunta voi lisäksi päättää kannustinperusteisista ja suoriteperusteisista korvauksista sekä muista korvauksista, joissa huomioidaan oman alueen erityispiirteitä mm. syrjäisyys ja asukastiheys. Liikkumavara näille muille korvauksille on yhteensä 1/3 hinnasta, mikä vaikuttaa maakunnan oman päätösvallan näkökulmasta pieneltä.

59. 16b. Ovatko säännökset muista korvauksista uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

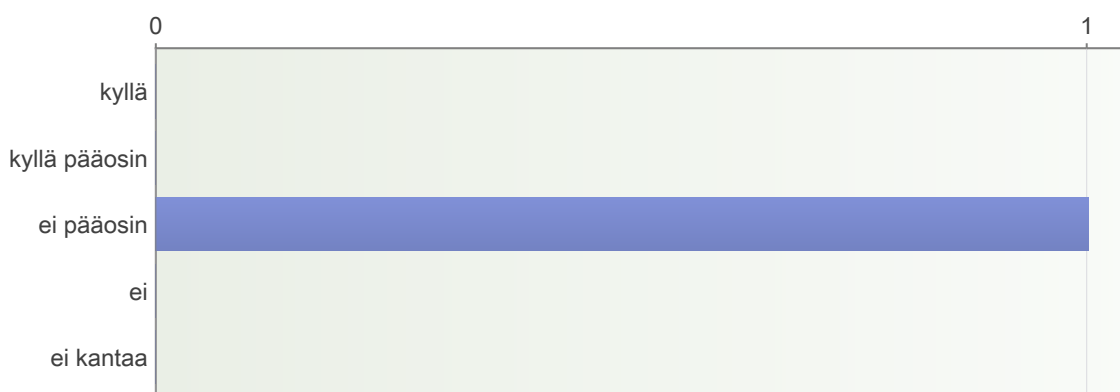
60. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Säännökset muista korvauksista ovat oikean suuntaisia, mutta niiden käyttömahdollisuus ja liikkumavara on vähäinen.

61. 16c. Turvaavatko säännökset maakunnan liikelaitoksen sote-keskukselle ja yksityisen tuottajan sote-keskukselle yhdenvertaiset toimintaedellytykset?

Vastaajien määrä: 1

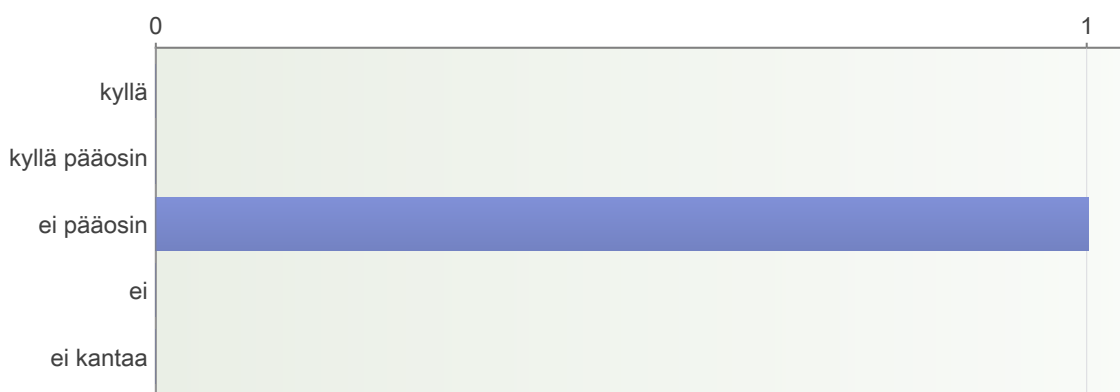
62. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Säännökset sinällään eivät vielä turvaa yhdenvertaisia toimintaedellytyksiä. Julkisella puolella tulee olemaan kovia haasteita toiminnan sopeuttamisessa ja organisoinnin tehostamisessa. Julkisen toimijan kustannusrakenne ja fasilitetit ovat lähtökohdiltaan eriarvoiset johtuen aiemmasta lainsäädännöstä ja sopimuksista. Maakunnan palvelutuotannolla on vähäiset mahdollisuudet vaikuttaa esim. julkisen tuotannon tiloista aiheutuviin kustannuksiin. Yhdenvertaisuuden toteutumisen varmistamisessa on tärkeää, että vastuut ja velvollisuudet ovat julkiselle ja yksityiselle toimijalle yhdenvertaiset.

63. 17. Lakiluonnoksen 12 luvussa säädettäisiin lain voimaantulosta. 17a. Turvaavatko 85 §:n mukaiset asiakasseteliä koskevat siirtymäsäännökset palvelujen saatavuuden siirtymävaiheessa?

Vastaajien määrä: 1

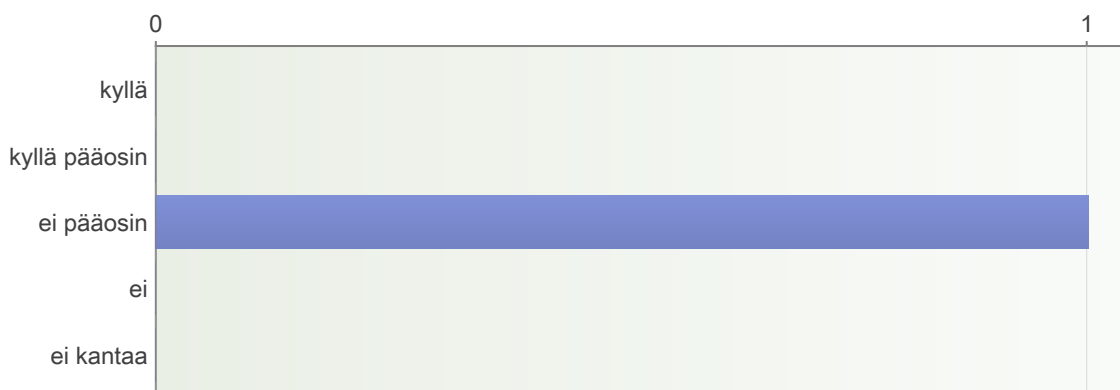
64. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Kun huomioidaan työstettävien asioiden runsaus ja aikaa vievyys sekä monimutkaisuus ovat aikataulut porrasteisuudesta huolimatta liian tiukkoja.

65. 17b. Turvaavatko 86 ja 88 §:n mukaiset sote-keskusta koskevat siirtymäsäännökset palvelujen saatavuuden siirtymävaiheessa?

Vastaajien määrä: 1

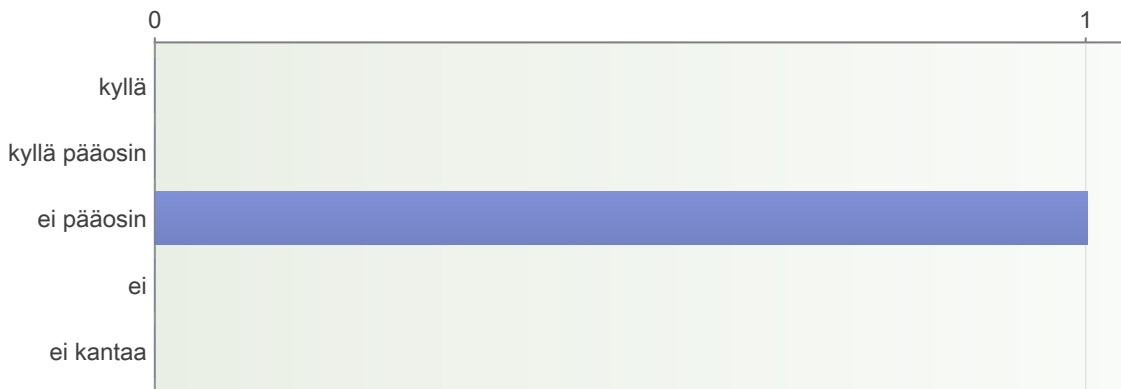
66. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Porrasteisuutta on jo nyt paljon, vaikkakin tarpeellista, mutta joissakin kohdin tulee porrasteisuutta vähentää. Vaiheittainen eteneminen saattaa aiheuttaa epä tietoisuutta ja sekaannusta palveluntuottajille ja asiakkaille. Asiakkaiden listautumisen eteneminen porrasteisesti on perusteltua ja on edellytys hyvälle asiakasohjaukselle ja julkisen toiminnan sopeuttamiselle.

67. 17c. Turvaavatko 87 ja 89 §:n mukaiset suunhoidon yksiköitä koskevat siirtymäsäännökset palvelujen saatavuuden siirtymävaiheessa?

Vastaajien määrä: 1

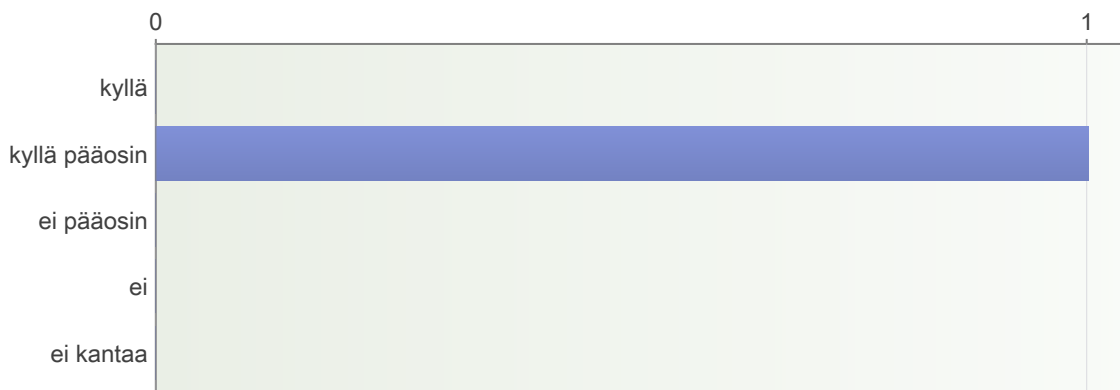
68. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Suunhoidon yksiköiden toiminta tulee käynnistää samaan aikaan sote-keskusten toiminnan kanssa, koska palveluvalikoiman asteittainen laajentaminen aiheuttaa sekaannusta eri tahoilla. Myös julkisen palveluntuottajien palveluprosessien suunnittelu vaikeutuu, samoin maakunnan laatimat korvausmallit tulevat laajentamismallissa sekaviksi. Asiakkaiden listautumisen eteneminen porrasteisesti on perusteltua ja on edellytys hyvälle asiakasohjaukselle ja julkisen toiminnan sopeuttamiselle.

69. 17d. Turvaako esitys sosiaali- ja terveystalvveluiden yksityisten tuottajien toimintaedellytykset?

Vastaajien määrä: 1

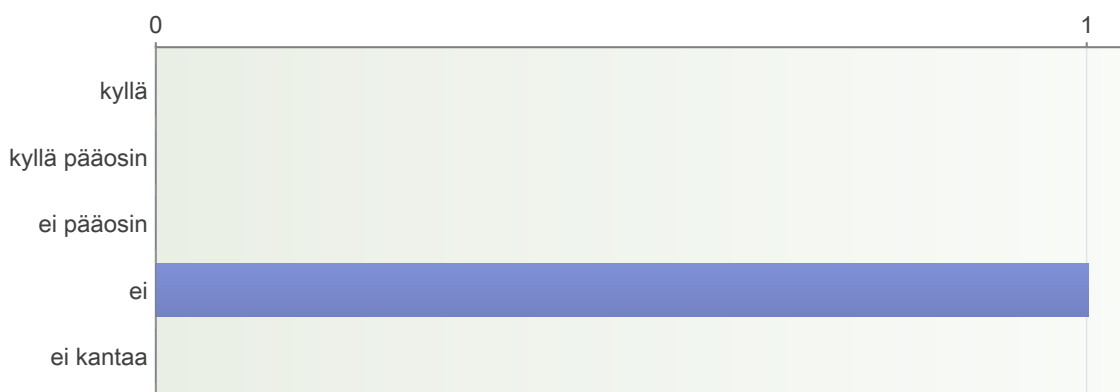
70. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Pienet yritykset ovat erilaisessa asemassa suhteessa suurempiin yrityksiin.

71. 17e. Antaako esitys riittävät edellytykset pienten toimijoiden toimimiseen sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuottajina?

Vastaajien määrä: 1

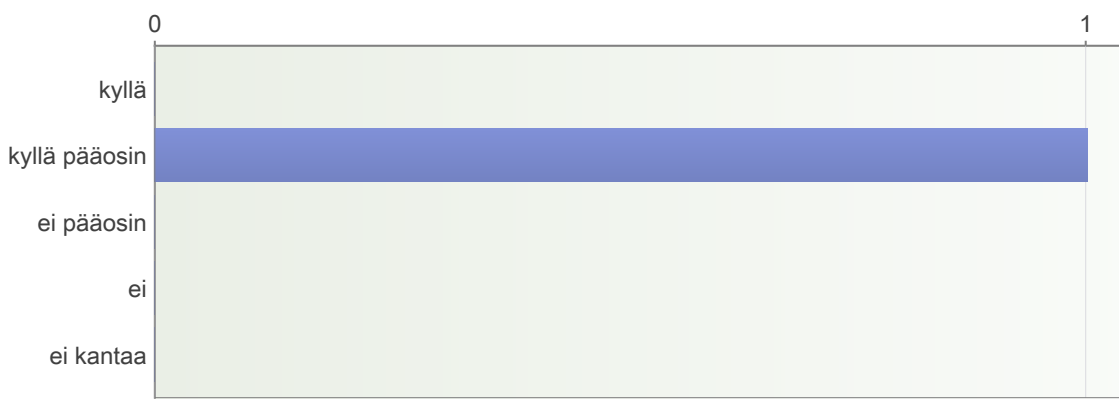
72. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Pienten toimijoiden asema markkinoilla näyttäisi toteutuvan lähinnä alihankkijoina (maakunnan liikelaitokselle tai sote- keskuksille) asiakassetelillä tai henkilökohtaisen budjetin avulla myönnettävien palvelujen tuottajina. Joissakin sote-palveluissa pienten toimijoiden asema vahvistuu ja joissakin palveluissa heikentyy. Sote-ratkaisun säädöksillä on vaikea muuttaa yleisiä markkinamekanismeja, jotka useiden palvelujen osalta suosivat isoja toimijoita. Yksi keino tukea pieniä toimijoita saattaisi olla se, että sote-keskuksilta ei edellytettäisi laajaa valikoimaa integroitua sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja, vaan hyväksyttäisiin pienimuotoiset sote-keskukset. Se kuitenkin pirstaloisi palveluja entisestään, ja koko sote- ratkaisun keskeisen tavoite integraation toteutumisesta menetettäisiin.

73. 18. Onko uudistuksen vaikutukset arvioitu näkemyksenne mukaan oikein ja riittävästi?

Vastaajien määrä: 1

74. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Vaikutusten arvioinnin ulkopuolelle jää asioita, joita ei voida, eikä osata näin laajassa uudistuksessa tässä vaiheessa huomioida. Uusia toimintamalleja otetaan käyttöön näin ollen myös vaikutuksia arvioimatta. Arviointia tulee kuitenkin tehdä myös prosessin edetessä.

75. 19. Miten arvioisitte uudistuksen vaikuttavan oman organisaationne tai jäsenorganisaatioidenne asemaan?

Vastaajien määrä: 1

- Lakiesityksen vaikutukset kuntatalouteen liittyvät siihen, tapahtuuko valinnanvapausmallin myötä työ- ja toimipaikkojen alueellisia muutoksia. Muutoksilla on vaikutusta muutoksiin kuntien verokertymään. Yritystoiminnan sijoittuminen eri puolille maakuntaa riippuu pitkälti maakunnan palvelutuottajille asettamista ehdoista ja korvauserusteista sekä yritysten näiden perusteella tekemistä päätöksistä, minkä vuoksi vaikutuksia yksittäisten kuntien talouteen on vaikea arvioida. Soteen ja valinnanvapauteen siirryttäessä synergiaedut tukipalvelujen osalta heikkenevät, kun toiminnot eriytyvät. Kuntiin jäävien palvelujen osalta tukipalvelujen, esimerkiksi aterioiden yksikkökustannukset todennäköisesti nousevat. Terveemmät ja toimintakykyisemmät asukkaat ovat elinvoimaisen kunnan muodostajia. Terveydellä ja hyvinvoinnilla on siten kunnille suoria taloudellisia vaikutuksia esimerkiksi niille jäävien tehtävien kautta.

76. 20. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

Vastaajien määrä: 1

- Valinnanvapaus on asiakkaalle merkittävä mahdollisuus ja hyvä tavoite. Siitä on kuitenkin muodostumassa pirstaleinen, moniportainen ja vaikeasti hahmotettava toimintamalli, jossa sote-integraation toteutuminen uhkaa vaarantua.

Palvelujen pirstaloituminen saattaa myös lisätä palvelujen käyttöä ja nostaa kustannuksia. Osalle asiakkaista valinnan paikkoja syntyy monessa kohdassa ja moniportaisesti, ja osa niistä sisältää hyvinkin vaativia pitkävaikutteisia valintoja. Valintojen perusteena tulisi olla käytettävissä runsaasti tietoa ja ymmärrystä kustakin palvelusta ja sen osuudesta koko hoito- tai palveluketjun vaikuttavuuteen (mm. monialainen kuntoutus). On todennäköistä, että digitalisaatio ei tule toteutumaan lakiehdotuksen mukaisella aikataululla siten, että kaikki tarvittava tieto ja kaikki tarvittava osaaminen olisi kansalaisten käytettävissä valintojen perustaksi. Sama huoli digitalisaation toteutumisen aikataulusta koskee järjestäjäorganisaatiota, jonka ohjaus- ja valvontatyökaluna tietojärjestelmien toimivuus on ehdoton edellytys.

Valinnanvapauden johdosta organisaatioilla tulee ainakin alkuvaiheessa olemaan vaikeuksia mitoittaa palveluja ja resursseja, ja varautua asiakkaan valintojen mukana muuttuviin tarpeisiin ja palvelutarpeen lisäyksiin tai vähennyksiin.

Valinnanvapauteen liittyy paitsi vapautta, myös merkittävää vastuuta. Vastuu konkretisoituu maakunnan kykyä ja mahdollisuutena ohjata ja valvoa yhteiskunnan varoilla toimivaa mittavaa palvelukokonaisuutta.

Järjestäjäorganisaation tulee nopealla aikataululla kyetä rakentamaan ohjausmekanismit, joiden avulla monituottajamallin mukaisesti palveluja hankkineiden asiakkaiden hoito- ja palveluketjuja kyetään ohjaamaan ja seuraamaan. Lisäksi tulee valmistella ohjausmekanismi palveluntuottajien toiminnan ohjaamista, seuranta ja valvontaa varten, jotta voidaan varmistaa palveluntuottajalle asetettujen vastuiden ja velvoitteiden toteutuminen. Järjestäjäorganisaation tulee myös kyetä ohjaamaan ja seuraamaan sote- palvelujen kustannustasoa maakunnassa, ja kansalaisille annetun palvelustrategian ja palvelulupauksen toteutumista, sekä sosiaali- ja terveysministeriön asettamien kansallisten tavoitteiden toteutumista. Valinnanvapauden ja monituottajamallin ennaltaehkäisevä toiminta tulee turvata, ja yhdyspinnat kuntien hyvinvointivastuuseen nähden tulee luoda, että kokonaisuus tuottaa siltä odotettavaa ennaltaehkäisevää toimintaa ja vaikuttavuutta.

77. 21. Yksilöidyt muutosehdotukset lakiluonnokseen.

Vastaajien määrä: 1

- Esitetty vapaamuotoisissa huomioissa.